117835

VG Debatt

Skriv til VG, Debatt-redaksjonen, Postboks 1185 Sentrum, 0107 Oslo. Faks 22 00 08 10 E-post-adresse: debatt@vg.no Redaktør: ERLING BØ

«Jødebo-oppgjøret» som nå er til politisk behandling, viser at nordmenn konfiskerte og likviderte norske jøders eiendeler under og etter krigen. I to artikler kommer frilans-journalist Terje Carlsen med oppsiktsvekkende, nye opplysninger.

- Norsk næringsliv bidro til HOLOCAUST

HOLOCAUST: *Artikkelforfatteren hevder at deler av norsk næringsliv under krigen gikk tyskernes arisering og rasepolitikk til hånde. Dette bildet er hentet fra konsentrasjonsleiren Auschwitz.* Foto: CAMERA PRESS

VG innlegg

Terje Carlsen

Hittil ukjent materiale viser at to større og velsette norske kredittrådgivningsbyrå, samt en rekke mindre aktører i norsk næringsliv, før og under krigen førte raseopplysninger om norske firmainnehavere som de sendte tyskerne og Gestapo.

Flere av de jødene som på den måten ble angitt, døde senere i konsentrasjonsleirene på Kontinentet. De norske kredittopplysningsbyråene fikk ingen anførsler etter krigen, men kunne fortsette sin virksomhet som før.

Jødeforfølgelser er et gammelt fenomen og kan føres tilbake til førkristen tid, også i Europa. I Norge har en viss antisemittisme funnet en klangbunn hos brede lag av befolkningen gjennom lange tider. Den er materialisert i den såkalte jødeparagrafen i Grunnloven, som utestengte jøder fra riket. Henrik Wergeland kjempet i skrift og tale mot denne diskriminerende paragrafen i vår grunnlov, og i 1839 fremmet han et forslag for det norske storting om å få den opphevet.

Den norske jødeparanoiaen

Det nødvendige to tredjedels flertall ble først oppnådd i 1851. Mistroen mot jødene har altså røtter tilbake til lenge før Hitler, Quisling og nazipartiet gjorde jødehetsen til et politisk program.

Etter den kommunistiske revolusjonen i 1917 og storstreiken her til lands i 1921, brøt kommunistfrykten ut for fullt hos borgerskapet og blant offiserer i det norske forsvar og i de etablerte politiske partiene. Generalstabens Etterretningskontor og politisk avdeling ved Kristiania politikammer, senere Etjenesten og POT, var særlig oppmerksom på den jødiske immigrantbefolkningene her til lands - de fleste fra Russland og de baltiske stater - som de så på som mulige bolsjevikiske agenter.

Dette kommer til uttrykk i flere korrespondanser, blant annet fra Generalstabens Etterretningskontor til Kommanderende Admiral av 8. juli 1919, hvor det blir gjort oppmerksom på den jødiske trussel. I en rapport fra Generalstaben til Opdagelsessjefen i Kristiania 21. juli 1919 skrives: «Etter mottagen underretning understøttes bolsjevismen av jødiske banker i utlandet, der bruker bolsjevismen som et middel til spekulasjon og foretar billige oppkjøp når verdiene faller i bolsjevikiske kriseperioder.» Politiets jødeparanoia kulminerte foreløpig med at Vest-Oppland politikammer så tidlig som 25. juni 1940 - altså før nazifiseringen av politiet - sendte en «oppgave over jøder i dette distrikt» til det tyske sikkerhetspolitiet på Lillehammer.

Norsk næringsliv gikk også tyskernes arisering og rasepolitikk til hånde, uten altfor store motforestillinger. I Deutsche Handelskammer i Oslos arkiv finnes hittil ukjent materiale som bekrefter dette. Det dreier seg om ikke mindre enn bunker av rapporter om norske jøder, som er innhentet av respektable norske kredittrådgivningsbyråer.

> ***Norsk næringsliv gikk også tyskernes arisering og rasepolitikk til hånde, uten altfor store motforestillinger.***

De første rapportene om jøder innløp DHK alt før krigen. Det var i første rekke Schimmelpfeng som i stor stil kolporterte slike opplysninger, men også velrenommerte Creditreform har etterkommet tyskernes ønsker om raseopplysninger. Raseopplysninger var bestilt av Deutsche Handelskammer i Oslo i tråd med direktiver fra Berlin og skulle bidra til en utrenskning av jødisk kapital og eierskap i de besatte områder.

Ifølge Asker-mannen Andreas Stangeland, som var leder for juridisk avdeling ved Deutsche Handelskammer under krigen, ble imidlertid mye av det materialet som i dag kunne kastet lys over denne mørke siden av norsk krigshistorie, fjernet fra Handelskammeret mot slutten av krigen, da man for alvor forsto at tyskerne ville tape.

Norsk politi og norske domstoler var ifølge Stangeland heller ikke interessert i å vite noe om denne delen av krigshistorien da etterforskningen og rettsoppgjøret mot ham og andre NS-medlemmer startet etter fredsslutningen i 1945. Det ville ført politiet helt opp til prominensen i det norske etterkigssamfunnet, og dit ønsket man seg ikke, sier den i dag 87 år gamle juristen Andreas Stangeland.

Til gasskamrene

Deutsche Handelskammer var ytre sett en nøytral organisasjon. Handelskamrene var likevel et viktig instrument i Hitlers visjon om et europeisk Grosswirtschaftsraum. De fleste av de store næringslivslederne i dette landet pleide derfor - pragmatisk som de var - jevnlig omgang med Deutsche Handelskammer og Terboven. Det er hevet over tvil at i hvert fall visepresidenten i DHK, en kjent norsk industrileder og direktør ved norske Siemens under krigen, men også andre fremstående norske industrifolk, visste at Kammeret aktivt deltok i Tysklands sterkt jødefiendtlige politikk.

> ***Siemens-direktøren var ellers æresgjest hos Hitler ved førerens 50-årsdag i 1937. Han ble aldri straffet etter krigen, men ble derimot æresmedlem av Norges Røde Kors alt i 1949.***

Siemens-direktøren var ellers æresgjest hos Hitler ved førerens 50-årsdag i 1937. Han ble aldri straffet etter krigen, men ble derimot æresmedlem av Norges Røde Kors alt i 1949. Opplysningene om jødiske forretningsmenn og politisk betenkelige personer, som var innhentet av de norske kredittbyråer, ble ellers sendt kodet fra DHK med telegram til Berlin. For eksempel betød Diogenes at det i styret for bedriften satt jøder, Archimedes betød at styret var arisk, men at det blant de ansatte var jøder, og så videre. Det finnes materiale som daterer denne virksomheten tilbake til 1938.

De jødene som er tilført rasemessig tilhørighet i kredittopplysningene, ble senere rammet av tyskernes rasepolitikk. Det gjelder den jødiske forretningsmannen Mauritz Rabinowitz, som ble arrestert alt i 1940. Rabinowitz døde i Sachsenhausen i 1942, det samme gjorde hans bror. Det samme gjelder den jødiske forretningsmannen Josef Scelofsky. Schimmelpfeng skriver på slutten av sin kredittopplysningsrapport om firmaet J. Scelofsky: «Scelofsky ist Nichtarier.» Josef Scelofsky ble gasset samme dag som han kom til Auschwitz i 1942.

DOKUMENTER: *Artikkelforfatteren viser til flere dokumenter der anerkjente norske selskaper gav rasevurderinger av norske borgere. I den uthevede teksten står det blant annet: Såvidt bekjent, er N.N. fremdeles ansatt i firmaet. Han er ikke arier.*

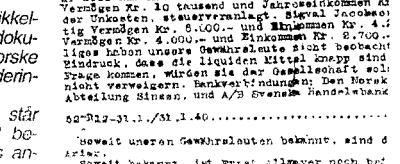

Das Aktienkapital betrug zumeist ar. [illegible]
ar 1938 auf Kr. 5.000.- erhöht. Für 1939/40 i
Vermögen Kr. 10 tausend und Jahreseinkommen Kr
der Unkosten, steuerverrechnet. Sowohl Jacobsen
tig Vermögen Kr. 5.000.- und Einkommen Kr. 4.
Vermögen Kr. 4.000.- und Einkommen Kr. 2.700.
liges Urtheil unserer Gewährsleute nicht beobacht
Eindruck, dass die liquiden Mittel knapp sind
Frage kommen, würden sie der Gesellschaft sol
nicht verweigern. Bankverbindungen: Den Norsk
Abteilung Sitnesen, und A/S Svenska Handelsbank

59-R12-31.1./31.1.40.....

Soweit unseren Gewährsleuten bekannt, sind d
Arier.
Soweit bekannt, ist Herr Jilkenver noch be
ist Nichtarier.